

щодо забезпечення законності й додержання прав та свобод, їх ініціативністю, авторитетом серед населення країни, доступністю для будь-кого.

Згідно з Положенням про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженим Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 383/2011, до основних завдань Міністерства внутрішніх справ України поряд з іншими належать здійснення профілактичних заходів з дітьми, які перебувають на обліку в органах внутрішніх справ, а також щодо запобігання злочинам та іншим правопорушенням, внесення відповідному державному органу, громадській організації або посадовій особі подання про вжиття заходів для усунення причин та умов, що сприяють учиненню правопорушень; у межах компетенції вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також здійснення розшуку дітей, які зникли безвісти. Також здійснює в межах, визначених законодавством, контроль за дотриманням вимог законодавства щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, здійснює в межах компетенції заходи соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі.

Узагальнюючи, зазначимо, що лише спільні зусилля державних органів, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства дійсно сприятимуть кардинальному поліпшенню ситуації у сфері захисту прав дитини в Україні.

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА В УКРАЇНІ ТА ЇХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Остафійчук Т.В., к.п.н., доцент, доцент кафедри психології та педагогіки
ННІПІ НАВС

В Україні соціальній роботі та соціальному захисту різних верств населення приділяється значна увага, сформована законодавча та нормативно-правова база, визначені соціальні права громадян, проте існує чимало проблем щодо забезпечення державою практичної реалізації цих прав.

Законодавчу, нормативно-правову основу соціальної роботи в Україні, як і в інших країнах світу, визначають правові документи світового співтовариства (акти, декларації, пакти, конвенції, рекомендації, резолюції ООН, ВООЗ, МОП, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та ін); внутрішньодержавні юридичні акти; документи суб'єктів України, які забезпечують реалізацію законів на своїй території; документи муніципальних утворень; рішення, накази, розпорядження безпосередньо закладів та організацій.

Міжнародними документами, які становлять законодавчу базу соціальної роботи в Україні є Загальна декларація прав людини (ООН, 10 грудня 1948 р.), Міжнародний пакт про цивільні і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (Нью-Йорк, 19 грудня 1966 р.), Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей, Конвенція ООН про права дитини тощо.

У Загальній декларації прав людини (ст. 22) наголошується, що «кожен як член суспільства має право на соціальне забезпечення, а також на здійснення економічних, соціальних і культурних прав, необхідних для його гідності й вільного розвитку його особистості, за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до організації і ресурсів кожної держави». У Загальній декларації прав людини зазначається, що кожен має право на працю, вільний вибір виду зайнятості, відпочинок і дозвілля, включаючи розумне обмеження робочого дня; на життєвий рівень, необхідний для підтримання здоров'я і добробуту свого і своєї сім'ї та інші права і свободи. Особлива увага у міжнародних документах приділяється гарантії права на працю, соціальне забезпечення, охорону дітей і жінок тощо.

В Україні наявна законодавча база, яка складається із переліку нормативних актів, що регламентують соціальну роботу та захист населення, — закони та укази Президента України, декрети Кабінету Міністрів України, постанови Кабінету Міністрів України, розпорядження Президента України та Кабінету Міністрів України, накази міністерств та відомств.

У головному Законі України — Конституції України, прийнятій 28 червня 1996 р., проголошені основні права і свободи громадян. Так, зокрема, стаття 21 гласить «Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчуженими та непорушними». Стаття 23 визначає, що «кожна людина має право на вільний розвиток особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості». У ст. 46 гарантується право на соціальний захист, що включає право на забезпечення громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Окремі закони визначають порядок державної соціальної допомоги різним категоріям громадян: «Про охорону дитинства», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про статус і соціальний захист громадян, що постраждали в результаті Чорнобильської катастрофи», «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» тощо.

Правове забезпечення соціальної роботи з дітьми та молоддю регулює Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-14 «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю». Зазначимо, що соціальна робота з дітьми та молоддю відповідно до чинного законодавства повинна здійснюватися уповноваженими органами, підприємствами, організаціями та установами незалежно від їх підпорядкування і форми власності та окремими громадянами і спрямована на створення соціальних умов життєдіяльності, гармонійного та різнобічного розвитку дітей та молоді, захист їх конституційних прав, свобод і законних інтересів, задоволення культурних та духовних потреб.

Проте чи можна говорити про рівність доступу до освіти, культурних та духовних надбань суспільства, соціальних умов життєдіяльності, особистісного розвитку дітей та молоді з особливими потребами, з малозабезпечених сімей чи з сільської місцевості? Крім того, на сьогодні прийнято багато соціальних програм, які фактично існують лише на папері, як то: державне кредитування житла для молодих сімей чи здобуття освіти.

Потребує також удосконалення забезпечення таких соціальних послуг соціального обслуговування дітей та молоді, визначених законодавством, як: гарантованих державою безкоштовних фізкультурно-оздоровчих послуг; у доборі роботи і працевлаштуванні відповідно до покликання, здібностей, професійної підготовки, освіти, професійної орієнтації та перепідготовки; у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, медичного обслуговування, відпочинку; добродійних послуг для задоволення духовних, культурних, естетичних, виховних, освітніх, оздоровчо-лікувальних, рекреаційних та інших потреб.

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ

Кушинська Л.А., доцент кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М.П. Драгоманова

Україна, будучи членом багатьох впливових міжнародних організацій, за останні десять років ратифікувала низку конвенцій, що конкретизують права дитини та пропонують механізм їх реалізації. Будучи ратифікованими відповідно до чинного законодавства, ці міжнародні документи набувають статусу внутрішнього законодавства нашої держави. Конституція України надає перевагу положенням міжнародних угод у разі колізії норм двох різних за походженням систем.

Наразі частиною внутрішнього законодавства є: Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, 1980р.; Європейська конвенція про здійснення прав дітей, 1996р.; Конвенція про юрисдикцію, право, що